

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl samosoudkyní Mgr. Kateřinou Peroutkovou v právní věci

žalobce: **R. K.**, narozený dne X
bytem X
zastoupený advokátem Mgr. Tomášem Císařem
sídlem Vyšehradská 415/9, 128 00 Praha 2

proti

žalovanému: **Ministerstvo vnitra ČR, Odbor azylové a migrační politiky**
sídlem Nad Štolou 936/3, 170 34 Praha 7

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 5. 9. 2024, č. j. OAM-197/ZA-ZA11-P10-2024,

takto:

- I. Rozhodnutí Ministerstva vnitra ČR, Odboru azylové a migrační politiky ze dne 5. 9. 2024, č. j. OAM-197/ZA-ZA11-P10-2024, se zrušuje a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný je povinen zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení ve výši 6 800 Kč do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám právního zástupce žalobce.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalobce se žalobou podanou u Městského soudu v Praze domáhal zrušení rozhodnutí žalovaného ze dne 5. 9. 2024, č. j. OAM-197/ZA-ZA11-P10-2024 (dále jen „napadené Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

rozhodnutí“), jímž bylo o žádosti žalobce o udělení mezinárodní ochrany podané dne 9. 2. 2024 rozhodnuto tak, že mezinárodní ochrana podle ustanovení § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), se neuděluje.

II. Obsah žaloby

2. Žalobce namítal, že napadené rozhodnutí je nezákonné, nevychází ze spolehlivě zjištěného stavu věci, není náležitě odůvodněné, je nepřezkoumatelné, výroková část nedostojí požadavkům na přesnost a určitost. Jednotlivé důvody pro udělení azylu nebyly dostatečně posouzeny, odůvodnění neobsahuje dostatečné úvahy správního orgánu, vychází pouze z jednostranných a nikoli správně tematicky zaměřených podkladů, žalovaný se nepokusil ověřit tvrzené obavy žalobce v jeho konkrétním případě. Žalovaný některé důvody tvrzené žalobcem překroutil a nemístně zúžil, vystačil si s tím, že žalobce dle něj podal účelovou žádost.
3. Žalovaný nepovažoval obavu žalobce z nástupu do armády za azylově relevantní důvod, žádost bez dalšího považoval za účelovou, neshromáždil k tomu žádné důkazy a tento azylový důvod tak dostatečně neposoudil, což způsobuje nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí. Žalobce přitom v řízení poskytl precizní informace ohledně toho, čeho přesně se obává a z čeho tyto své obavy dovozuje, sdělil to jak při pohovoru, tak písemně. Tyto obavy vycházejí ze zkušeností jiných osob, znalosti místního prostředí a z nedůvěry v Rusko, která je důvodná a netřeba ji dále prokazovat, neexistuje nic, čemu by Rusko prospělo, a není nic špatného, v čem by nemělo prsty. Rusko je zemí, kde citelná újma hrozí teoreticky všem, na této hrozbě je stát postaven, s čímž má ČR bohaté zkušenosti. U takové země je třeba důkladně prověřovat, do jaké míry jsou její právní předpisy pouze deklaratorní a do jaké míry jsou dodržovány. Ze shromážděných podkladů vyplývá a je i obecně známo, že Rusko je nedemokratický režim potlačující lidská práva a svobody, žalobce se obává svého vyslání na Ukrajinu v rámci pofidérní mobilizace, přitom Rusko rozpoutalo válku proti sousednímu demokratickému státu, což má mít vliv i na posouzení žádosti žalobce.
4. Poukazoval na to, že žalovaný pouze formalisticky přejal obecné závěry z porízených podkladů týkající se navrátilců obecně, aniž by je konkretizoval na daný případ. Nejedná se o běžného Rusa, ale o Rusa s X kořeny, vojenským vzděláním a o Rusa, o něhož se nyní stát zajímá. Dále je třeba uvést, že žalobce dlouhodobě pobýval v ČR, což je z pohledu Ruska nepřátelská země, což žalovaný pominul. Bezpečnostní složky Ruska jsou pak velmi dobře informované o českých právních předpisech a z cestovního pasu žalobce, který je napůl X, mohou dovést, že v ČR žádal o azyl, a tedy nutně musel uvádět obavy z pronásledování v Rusku; toto by mu rozhodně v Rusku přitížilo.
5. Nebylo dostatečně posouzeno nebezpečí azylově relevantní újmy, poukázal na rozsudek NSS č.j. 5 Azs 28/2008-61. Žalovaný neshromáždil dostatečné a aktuální podklady nezbytné pro posouzení žádosti a veškerou důkazní tíhu ponechal na žalobci. Žalobce přitom dostatečně vyložil důvod své obavy z návratu do vlasti pro nedemokratičnost režimu a hrozby s tím spojené, nelze po něm požadovat, aby je prokazoval, v pochybnostech se má postupovat ve prospěch žadatele. Žalovaný pochybil, pokud neposkytl mezinárodní ochranu pro nedostatečná tvrzení žalobce, bylo jeho povinností ověřit skutečný stav věci, a to i ve vztahu k doplňkové ochraně, místo toho byla tvrzení žalobce bagatelizována a nebyla ověřena jejich relevance. Pokud nebyly dány důvody pro udělení azylu, tak alespoň pro udělení doplňkové ochrany.

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

6. Namítal, že závěry ohledně § 12 zákona o azylu jsou obecné a paušalizující, nestačí pouze tvrdit, že z nějaké zprávy něco nevyplývá, ale je nutné obstarat takové tematické podklady, ze kterých napevno vyplývá, že něco nenastane (tj. nenastane to, z čeho má žalobce obavy), takové podklady však součástí spisu nejsou. Vyjádřil též pochybnosti nad objektivitou podkladů shromážděných státními orgány ČR, když zájmem státu je spíše mezinárodní ochranu jednotlivcům neudělovat.
7. Z hlediska posouzení § 14a odst. 1 zákona o azylu absentuje svébytné a originální odůvodnění, nebylo dostatečně posouzeno riziko vážné újmy, žalobce se mohl dostat do soukolí vojenské justice domovské země, žalovaný neshromáždil takové podklady, které by obavy žalobce vyvrátily. Naopak žalovaný zcela ignoroval důkazy svědčící pro důvodnost žádosti žalobce, a navíc se zcela nelogicky zabíral skutečnostmi, které žalobce vůbec neuváděl a o které svou žádost neopírá.
8. Na základě výše uvedeného žalobce navrhl napadené rozhodnutí zrušit a vrátit věc žalovanému k dalšímu řízení.

III. Vyjádření žalovaného

9. Žalovaný uvedl, že žalobní námitky jsou neopodstatněné a nepodložené, námitka ohledně nedostatečné přesnosti a určitosti výrokové části není blíže specifikována. Přitom podoba výrokové části se nevymyká běžné praxi a je soudy standardně akceptována, k tomu viz např. rozsudek zdejšího soudu ze dne 19. 2. 2024 č.j. 21 Az 30/2023-39.
10. Žalovaný žádost posuzoval meritorně, žalobce na jeho právech nijak nezkrátil, žalobce nebyl vystaven pronásledování a toto mu nehrozí ani při návratu do vlasti, nehrozí mu ani vážná újma. Tvrzeň pochybení nejsou podpořena argumentací, která by jejich důvodnost dokládala, žalobce se omezuje na pouhý projev nesouhlasu. Žalovaný trval na tom, že důvody k udělení mezinárodní ochrany absentují, žalobce se seznámil s podklady, ale nijak se k nim nevyjádřil, vůči použitým informacím se vymezil až v žalobě. Námitka neobjektivnosti je pouze obecná, žalobce svá tvrzení nedokládá. Zprávy OAMP přitom byly vypracovány v souladu s metodologií EUAA, jsou v nich uvedeny široké zdroje, zprávy jsou relevantní a dostatečně aktuální.
11. Žalovaný zohlednil všechna podstatná sdělení a skutečnosti, vypořádal se s materiály doloženými žalobcem, situaci hodnotil racionálně, poměry v Ruské federaci nijak neidealizoval, své závěry opřel o podrobné, logicky navazující a přezkoumatelné odůvodnění vycházející z individuálních informací a k nim obstaraných podkladových informací. Poukázal na rozsudek NSS ze dne 27. 5. 2005 č.j. 5 Azs 116/2005-58. Žalovaný pak svou část důkazního břemene unesl. Rovněž odkázal na to, že o mezinárodní ochranu je třeba požádat bezprostředně poté, co má k tomu žadatel příležitost.
12. Odůvodnění napadeného rozhodnutí v logickém sledu a srozumitelně reaguje na zjištěné skutečnosti. Žalobní námitky nejsou způsobilé zpochybnit závěry žalovaného. Napadené rozhodnutí je věcně správné, zákonné a přezkoumatelné.
13. Žalovaný navrhl, aby soud žalobu zamítl jako nedůvodnou.

IV. Obsah správního spisu

14. Ze správního spisu soud zjistil, že žalobce podal dne 9. 2. 2024 v České republice žádost o udělení mezinárodní ochrany a v poskytnutí údajů k této žádosti ze dne 14. 2. 2024

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

vedl, že je státním příslušníkem Ruské federace, etnicky je Rus (po matce) i X (po otci), nemá žádné politické přesvědčení, je rozvedený, má jednu dceru, která žije v Rusku, do ČR přicestoval v roce 2021, žádá proto, že je napůl X, má tam spoustu příbuzných, nedokázal by s těmi lidmi bojovat, byl dva roky na vysoké vojenské škole, kvůli zákonu v Rusku jako bývalý poručík by musel narukovat do armády. Dále v Rusku nemá kde bydlet kvůli konfliktu s dcerou. Rovněž byl v X několikrát na akci proti Putinovi, jmenovala se X, X, též byl na akci na X kousek od X.

15. Při pohovoru dne 14. 2. 2024 žalobce uvedl, že na X byl naposledy před 32 lety, nyní tam má nějaké příbuzné. Vojenskou školu nedokončil, odešel po dvou letech, poté studoval na X, je X, podle zákona ten, kdo má vysokou školu a sloužil v armádě, musí být povýšen na pozici poručíka nebo podporučíka, žalobce by kvůli studiu na vojenské škole určitě dostal námořního poručíka, dnes u X bojovali lidé, kteří byli jeho kamarádi v armádě. Na akcích proti vládě byl před rokem 2014, asi 2012, X asi v roce 2010, pak už museli být všichni zticha, když lidé protestovali proti válce, odvezli je na policii a muže pak poslali bojovat, žalobce však kvůli účasti na akcích problémy neměl. Na sociálních sítích se ze strachu nevyjadřoval, v roce 2023 byl na X na akci X, komunikuje však přes Whatsapp, ten ruské tajné služby sledují, žalobce nabádal známého, aby s rodinou odjel z X do ČR, žalobce by měl při návratu hned problémy, i kvůli tomu, že je v ČR, což je nepřátelská země. Když byla jeho maminka ještě naživu, přišli nějakí lidé k ní do bytu a ptali se na žalobce, prý to byli vojáci, povolávací rozkaz jí však nepředali. Má cukrovku, což by se v armádě léčit nedalo. S bezpečnostními složkami z politických důvodů problémy neměl. V případě návratu se obává, že by musel do války, bojí se, že je už nyní sledován kvůli svému pobytu v ČR a bojí se, že by ho v případě návratu donutili nepřímo jít do války např. tím, že by nemohl sehnat práci, očekává se, že po volbách bude nová mobilizace. Má v ČR partnerku, občanku Ruské federace, jde o vážný vztah a žalobce s ní chce začít nový život a jako svobodný člověk. K tomu doložil vlastní vyjádření, výňatky zpráv a zprávu ČTK o ruské rockové skupině Bi-2 kritizující válka na Ukrajině.
16. Žalovaný shromáždil tyto podklady týkající se situace v Ruské federaci: Informace OAMP – Ruská federace – Bezpečnostní a politická situace v zemi, Vybrané otázky z oblasti občanských svobod a lidských práv, Stav: říjen 2023 ze dne 31. 10. 2023, Informace OAMP – Ruská federace – Situace navrátilců do Ruské federace po krátkodobém či dlouhodobém pobytu v zahraničí, Zacházení ze strany státních úřadů a monitoring sociálních sítí ze dne 31. 10. 2023, Informace OAMP – Ruská federace – zdravotní péče, dostupnost léčby diabetu mellitu 2. typu a dny, povolávání do armády v případě osob trpících diabetem mellitu ze dne 10. 6. 2024, Informace Finské imigrační služby – Ruská federace – Vyhýbání se odvodům během mobilizace ze dne 31. 1. 2023 a Informace Finské imigrační služby – Ruská federace – Vyhýbání se odvodům během mobilizace/aktualizace stavu 15. 9. 2023.
17. Žalobce se dne 27. 6. 2024 seznámil s podklady pro rozhodnutí, avšak nijak se k nim nevyjádřil.
18. V napadeném rozhodnutí ze dne 5. 9. 2024 žalovaný podrobně rekapituloval všechna tvrzení žalobce včetně jeho písemného vyjádření. Článek ČTK o ruské hudební skupině mezi podklady nepřijal, což odůvodnil. Dospěl k závěru, že nejsou dány důvody pro udělení mezinárodní ochrany v žádné její formě, podrobně se bude soud obsahem napadeného rozhodnutí zabývat v souvislosti s vypořádáním žalobních námitek.

V. Hodnocení věci Městským soudem v Praze

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

19. Městský soud v Praze na základě podané žaloby přezkoumal napadené rozhodnutí v mezích žalobních bodů ve smyslu ust. § 75 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s.ř.s.“), přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu ke dni vydání tohoto rozsudku, a to vzhledem k účinnosti článku 46 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. 6. 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany, a dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.
20. Soud ve věci rozhodl bez jednání, neboť postupoval dle § 76 odst. 1 písm. a) a b) s.ř.s.
21. Podle ust. § 12 zákona o azylu *se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec je dle písm. a) pronásledován za uplatňování politických práv a svobod nebo dle písm. b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě, že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.*
22. Podle ust. § 14a odst. 1 zákona o azylu *se doplňková ochrana udělí cizinci, který nesplňuje důvody pro udělení azylu, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že v jeho případě jsou důvodné obavy, že pokud by byl cizinec vrácen do státu, jehož je státním občanem, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, do státu svého posledního trvalého bydliště, by mu hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy podle odstavce 2 a že nemůže nebo není ochoten z důvodu takového nebezpečí využít ochrany státu, jehož je státním občanem, nebo svého posledního trvalého bydliště.*
23. Podle ust. § 14a odst. 2 zákona o azylu *se za vážnou újmu se podle tohoto zákona považuje a) uložení nebo vykonání trestu smrti, b) mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání žadatele o mezinárodní ochranu, c) vážné ohrožení života civilisty nebo jeho lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situaci mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu, nebo d) pokud by vycestování cizince bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky.*
24. Soud konstatuje, že přes rozsáhlost žaloby jsou žalobní námitky z větší části obecné a abstrahované, žalobce v nich sice nastiňuje určitá pochybení žalovaného, avšak již nespecifikuje konkrétní pasáže napadeného rozhodnutí, kterými mělo k daným pochybením dojít. Tyto námitky jsou však konkretizovány ve vztahu k obavám žalobce z odvodu do armády, ve vztahu k situaci navrátilců (pobyt v ČR jako nepřátelské zemi a možnost postihu za podání žádosti o mezinárodní ochranu) a ve vztahu k tomu, že je žalobce zčásti X původu. Tomu bude odpovídat i rozsah přezkumu napadeného rozhodnutí soudem.
25. Pokud jde o vypořádání ust. § 12 písm. a) zákona o azylu, vyšel žalovaný v napadeném rozhodnutí z toho, že žalobce nemá žádné politické přesvědčení, v Rusku se nijak politicky neangažoval, neměl žádné potíže se státními orgány své země, v zemi se sice účastnil protestů v roce 2010 a 2012, to však nemělo pro něj žádné negativní následky, ani jeho rodina neměla v Rusku problémy. Účastnil se v ČR jedné akce proti válce, svou účast však nijak nedoložil, jinak svůj nesouhlas s válkou na Ukrajině neprojevoval, v Rusku nikdy žádné problémy neměl. Dospěl k závěru, že žalobce nebyl ve vlasti pronásledován pro uplatňování politických práv a svobod ve smyslu § 12 písm. a) zákona o azylu.
26. Žalobce sice v žalobě obecně namítal nesprávné posouzení důvodnosti udělení azylu dle § 12 zákona o azylu, avšak k odůvodnění žalovaného týkající se § 12 písm. a) žádné

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

konkretizované námitky, které by se vymezovaly vůči argumentům použitých žalovaným, v žalobě nevznese. Žalobní námitky svým obsahem směřují spíše k obavám žalobce do budoucna, tedy k důvodům dle § 12 písm. b) zákona o azylu.

27. K obecným námitkám týkajícím se nepřezkoumatelnosti, nedostatečných podkladů, nedostatečných skutkových zjištění a nedostatečného odůvodnění tak soud z hlediska § 12 písm. a) zákona o azylu pouze konstatuje, že žalovaný zde vycházel z individuálních údajů týkajících se žalobce, který ve vlasti nikdy žádné problémy se státními orgány či bezpečnostními složkami neměl a ani aktuálně žádné takové problémy nepopisoval, zúčastnil se sice několika demonstrací v roce 2010 a 2012, což však pro něj v domovském státě nemělo žádné negativní následky, byť se tam ještě řadu let poté zdržoval. Žalovaný se pak v souvislosti s tímto ustanovením velmi podrobně a konzistentně zabýval situací žalobce z různých aspektů, tu posoudil v souvislosti se zjištěními, která učinil ze shromážděných podkladů týkajících se situace v zemi původu, existenci pronásledování pro uplatňování politických práv a svobod však v případě žalobce neshledal, soud se s těmito závěry ztotožňuje, považuje je za přezkoumatelné a řádně věcně odůvodněné. Žalobce pak nevznese žádnou konkrétní argumentaci, kterými by tyto závěry zpochybnil.
28. Soud však shledal pochybení z hlediska vypořádání důvodů pro udělení azylu dle § 12 písm. b) zákona o azylu. K okruhu žalobních námitek, kde žalobce vyjadřoval své obavy z povolání k vojenské službě a vyslání do ozbrojeného konfliktu, uvádí soud následující.
29. Podle čl. 9 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. 12. 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (dále jen „kvalifikační směrnice“) *aby bylo jednání považováno za pronásledování ve smyslu čl. 1 odst. 1 Ženevské úmluvy, musí být a) svou povahou nebo opakováním dostatečně závažné, aby představovalo vážné porušení základních lidských práv, zejména práv, od nichž se podle čl. 15 odst. 2 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod nelze odchýlit, nebo b) souběhem různých opatření, včetně porušování lidských práv, který je dostatečně závažný k tomu, aby postihl jednotlivce způsobem podobným uvedenému v písmenu a).*
30. Podle čl. 9 odst. 2 písm. e) kvalifikační směrnice *za pronásledování ve smyslu odstavce 1 mohou být mimo jiné považována tato jednání: e) trestní stíhání nebo trest za odeprání výkonu vojenské služby za konfliktu, jestliže by výkon vojenské služby zahrnoval zločiny nebo jednání spadající mezi důvody vyloučení uvedené v čl. 12 odst. 2.*
31. Podle čl. 12 odst. 2 kvalifikační směrnice se mezi tato jednání řadí zločiny proti míru, válečné zločiny, zločiny proti lidskosti ve smyslu mezinárodních dokumentů obsahujících ustanovení o těchto zločinech a činy, které jsou v rozporu se zásadami a cíli OSN uvedenými v preambuli a v člancích 1 a 2 Charty OSN.
32. Žalovaný v napadeném rozhodnutí uvedl, že branná povinnost a povinná vojenská služba patří k základním státoobčanským povinnostem a uznávají je i Úmluva o právním postavení uprchlíků, Mezinárodní pakt o občanských a politických právech či Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod. Státy jsou oprávněny žádat po občanech splnění vojenských povinností a občané jsou povinni je vykonat (srov. stanovisko UNHCR ze dne 1. 10. 1999). Člověk není uprchlíkem, pokud dezertuje nebo se vyhýbá vojenské službě jen kvůli averzi k vojenské službě nebo strachu z boje (srov. Příručka procedur a kritérií pro přiznání postavení uprchlíka podle Úmluvy o právním postavení uprchlíků a Protokolu Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

týkajícího se právního postavení uprchlíků od UNHCR ze září 1979). V souladu s rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 16. 7. 1998, č. j. 6 A 508/97, povolání k výkonu vojenské služby samo o sobě není ještě pronásledováním, i kdyby služba byla spojena s rizikem účasti při bojových akcích ve válečném konfliktu. Podle rozsudku NSS ze dne 22. 12. 2004, sp. zn. 7 Azs 321/2004, nepříjemnosti související s výkonem vojenské služby nezakládají odůvodněný strach podle § 12 zákona o azylu.

33. Obecně lze sice souhlasit se žalovaným, že branná povinnost a výkon vojenské služby představuje základní státoobčanskou povinnost a není bez dalšího důvodem pro udělení mezinárodní ochrany, a to ani v případě, kdyby byl spojen s rizikem povolání do bojových akcí ve válečném konfliktu nebo s hrozbou trestní sankce za nenastoupení vojenské služby. K tomu viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 3. 2004, č. j. 5 Azs 4/2004 - 49, rozsudek ze dne 7. 8. 2012, č. j. 2 Azs 17/2012-44, nebo usnesení téhož soudu ze dne 25. 7. 2018, č. j. 2 Azs 41/2018-39, ze dne 4. 8. 2015, č. j. 6 Azs 113/2015-30, ze dne 17. 6. 2015, č. j. 6 Azs 86/2015-31, ze dne 22. 7. 2015, č. j. 2 Azs 160/2015-43, ze dne 10. 9. 2015, č. j. 2 Azs 175/2015-34, nebo ze dne 2. 9. 2021, č. j. 9 Azs 159/2021-23.
34. Z judikatury však též vyplývá, že z tohoto obecného pravidla existují výjimky, které žalovaný opomněl vzít v úvahu, přestože mohou být relevantní právě v případě žalobce. V důsledku toho jsou úvodní úvahy žalovaného týkající se posouzení výkonu vojenské služby jako možného azylově relevantního důvodu nesprávné a neúplné. Je nezbytné upozornit zejména na rozsudek NSS ze dne 10. 12. 2021, č. j. 5 Azs 19/2020-45, podle kterého *„samotné plnění branné povinnosti nelze bez dalších souvislostí považovat za důvod pro udělení mezinárodní ochrany dle § 12 ani § 14a zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, pokud se ovšem jedná o plnění takové povinnosti v regulérní armádě demokratického právního státu, které je v souladu s vnitrostátním i mezinárodním právem, a pokud je daným státem respektována možnost odeprání výkonu takové vojenské služby z důvodu svědomí či náboženského přesvědčení, ať již zavedením náhradní (civilní) služby nebo jiným způsobem, nebo přinejmenším, pokud takové odeprání výkonu vojenské služby není ve smyslu čl. 9 odst. 2 písm. c) směrnice 2011/95/EU trestáno nepřiměřenými nebo diskriminačními sankcemi. Branná povinnost spojená s účastí na ozbrojeném konfliktu naopak může být důvodem pro udělení azylu dle § 12 písm. b) citovaného zákona mimo jiné tehdy, pokud žadateli ve smyslu čl. 9 odst. 2 písm. e) uvedené směrnice brozí trestní stíhání nebo trest za odeprání výkonu takové vojenské služby během konfliktu za situace, kdy by tento výkon mohl zahrnovat přímou či nepřímou účast žadatele na mezinárodních válečných zločinech, zločinech proti lidskosti, jiných vážných nepolitických zločinech nebo činech, které jsou v rozporu se zásadami a cíli OSN, a pokud je zároveň dána souvislost mezi tímto způsobem pronásledování žadatele a azylově relevantními důvody pronásledování ve smyslu § 12 písm. b) uvedeného zákona, resp. čl. 2 písm. d) a čl. 10 citované směrnice.“* (podtržení doplněno)
35. Podle rozsudku NSS ze dne 7. 8. 2012, č. j. 2 Azs 17/2012-44, *„[a]zylově relevantní by bylo také odmítání vojenské služby odůvodněné tím, že by znamenalo ve smyslu rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 19. 8. 1994, č. j. 6 A 509/94-27, „podílet se na bojových akcích, z hlediska přirozenoprávního mezinárodním společenstvím obecně odmítaných (jako např. genocida, etnické čistky, kruté vedení války proti civilnímu obyvatelstvu, vraždění zajatců ap.) právě z těchto důvodů (a nikoli z pouhé averze k vojenské službě nebo ze strachu o život).“*
36. Z aktuálních rozhodnutí je třeba poukázat na usnesení NSS ze dne 12. 7. 2024, č. j. 8 Azs 68/2024-29, dle kterého: *„plnění branné povinnosti skutečně nelze samo o sobě považovat za důvod udělení mezinárodní ochrany (z ustálené judikatury viz např. rozsudky NSS ze dne 7. 8. 2012, č. j. 2 Azs 17/2012 44, ze dne 10. 12. 2021, č. j. 5 Azs 19/2020-45, a usnesení ze dne 17. Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.*

6. 2015, č. j. 6 Azs 86/2015-31, či ze dne 1. 11. 2023, č. j. 1 Azs 180/2023-26, bod 12). To ovšem platí pouze, pokud je branná povinnost vykonávána v souladu s vnitrostátním i mezinárodním právem a v regulérní armádě demokratického právního státu. Naopak zapojení do útočného konfliktu azylovým důvodem být může (rozsudky NSS ze dne 10. 12. 2021, č. j. 5 Azs 19/2020-45, č. 4304/2022 Sb. NSS, bod 48 a násl., či ze dne 24. 1. 2024, č. j. 1 Azs 253/2023-31, body 14-16). Tento závěr Nejvyšší správní soud v naposledy zmíněném rozsudku vyslovil přímo i ve vztahu k aktuální situaci v Ruské federaci. Nakonec to, že momentálně v Rusku neprobíhá mobilizace, neznamená, že vyslání do takových bojů nemůže být součástí výkonu základní vojenské služby. Z veřejně dostupných zdrojů je známo, že branci na Ukrajinu vysílání jsou (viz rozsudek č. 1 Azs 253/2023-31, bod 14).“

37. Je obecně známou skutečností, že na Ukrajině probíhá ode dne 24. 2. 2022 mezinárodní ozbrojený konflikt, který se týká v podstatě celého území státu, k tomu např. rozsudek NSS ze dne 26. 10. 2022 č.j. 4 Azs 214/2022-41: „Nicméně v dané věci je třeba přihlídnout k bezprecedentní situaci, která nastala v domovské zemi stěžovatelů po vpádu jejich vojsk na Ukrajinu dne 24. 2. 2022. Během této vojenské agrese dochází nejen k páchání zločinů proti míru a lidskosti okupační armádou vůči Ukrajině a jejímu civilnímu obyvatelstvu, nýbrž i k masivnímu potírání mezinárodně garantovaných základních práv vlastního obyvatelstva orgány Ruské federace na jejím území a k vynucené účasti významné části jejich občanů na této útočné válce. Česká republika se přitom v reakci na zmíněnou vojenskou invazi připojila k celé řadě sankcí vůči Rusku a mnoha způsoby pomáhá Ukrajině při její obraně vůči agresorovi, takže je vnímána v domovské zemi stěžovatelů jako nepřátelská země.“ (podtržení doplněno) Dále k tomu např. rozsudky NSS ze dne 10. 3. 2022 č.j. 10 Azs 537/2021-31 a ze dne 22. 4. 2022 č.j. 5 Azs 218/2020-28.
38. Je rovněž obecně známou skutečností, že vojenská invaze Ruské federace na Ukrajinu je aktem mezinárodní agrese, v rámci které ruská vojska páchají zločiny proti míru a proti lidskosti a v jejímž důsledku přijala Česká republika společně s dalšími státy sankce proti Ruské federaci (viz také rozsudek NSS ze dne 11. 3. 2022, č. j. 6 Azs 306/2021-49, č. 4364/2022 Sb. NSS). Je tedy zřejmé, že Ruská federace svými činy proti Ukrajině naplňuje zločiny a jednání ve smyslu čl. 12 odst. 2 kvalifikační směrnice (k tomu srov. např. rozsudky Krajského soudu v Praze ze dne 21. 2. 2024 č.j. 40 Az 1/2024-28 či ze dne 31. 1. 2024 č.j. 40 Az 13/2023-22). V případě branné povinnosti v Rusku se tedy nejedná o plnění takové povinnosti v regulérní armádě demokratického právního státu, které by bylo v souladu s mezinárodním právem. (rovněž viz rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 5. 12. 2023 č. j. 19 Az 16/2023-21)
39. Páchání válečných zločinů a zločinů proti lidskosti ruskou armádou v rámci ozbrojeného konfliktu s Ukrajinou není pouze obecně známou skutečností, ale vyplývá i z podkladů shromážděných žalovaným, konkrétně z Informace OAMP – Ruská federace – Bezpečnostní a politická situace v zemi, Vybrané otázky z oblasti občanských svobod a lidských práv, Stav: říjen 2023 ze dne 31. 10. 2023, bod 6.1. Žalovaný však tuto část zprávy zcela opominul, nijak se s ní nevypořádal, v tomto smyslu je tak skutkový stav, který vzal žalovaný za základ napadeného rozhodnutí, v rozporu se spisem. Městský soud v Praze přitom toto pochybení žalovanému v obdobných případech opakovaně vytýkal (srov. např. rozsudky ze dne 22. 5. 2024, č. j. 19 Az 2/2024-25, ze dne 14. 5. 2024, č. j. 21 Az 1/2024-41, ze dne 30. 4. 2024, č. j. 13 Az 26/2023-27, či ze dne 17. 5. 2024 č.j. 4 Az 26/2023-34).
40. V návaznosti na shora uvedená chybná východiska týkající se posouzení výkonu vojenské služby jako možného azylově relevantního důvodu se žalovaný vůbec nezabýval Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

otázkou, zda se žalobce s ohledem na jeho individuální situaci může služba v armádě nějakým způsobem týkat, tedy zda může být ještě povolán k výkonu základní vojenské služby, jakou roli hraje jeho absolvování dvou ročníků vojenské školy a dále jiné vysoké školy, zda může být považován za člena vojenských záloh, apod. Tyto základní otázky nebyly vůbec objasněny. Přitom žalobce poukazoval na to, že s ohledem na absolvování vysoké školy má mít hodnost poručíka, čímž se však žalovaný také nezabýval, ani nepoložil žalobci doplňující dotazy. Žalovaný se sice zabýval otázkou, zda žalobce může být povolán do armády s ohledem na svou diagnózu diabetes mellitus 2. typu, nicméně zjistil, že situace se odvíjí od stupně závažnosti a nejčastěji je uplatňována kategorie V (vážné zdravotní problémy, vhozen pouze při válečném stavu). Z toho plyne, že s ohledem na zdravotní stav žalobce není jeho služba v armádě zcela vyloučena. Žalovaný tak měl zodpovědět, zda a za jakých podmínek se žalobce služba v armádě může týkat, neboť jak je patrné z výše uvedeného, v případě Ruska se může jednat o azylově relevantní důvod. Pokud tak neučinil, je napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné a nebyl dostatečně zjištěn skutkový stav.

41. Žalovaný se následně zabýval otázkami mobilizace, nicméně se jedná o kusé informace vytržené z kontextu, neboť nebyly zodpovězeny shora uvedené základní otázky ohledně toho, zda a jakým způsobem žalobce může být povolán do armády (tj. zda k výkonu základní vojenské služby, či zda náleží do záloh atd.) Informace Finské imigrační služby ze dne 31. 3. 2023, ze které žalovaný nechal přeložit pouze bod 7, se týká záložníků vracejících se do Ruska ze zahraničí, žalovaný však dosud neobjasnil, zda žalobce může být považován za záložníka. Stejně tak dle Informace Finské imigrační služby aktualizované ke dni 15. 9. 2023 se uváděná mobilizace měla týkat občanů patřících do ruských vojenských záloh, přičemž však není jasné, zda žalobce do takových záloh náleží. Žalovaný postavení žalobce ve vztahu k armádě dostatečným způsobem nekvalifikoval. S ohledem na to není jasné, jakým způsobem se žalobce týká řada různých informací, které žalovaný citoval z Informace Finské imigrační služby aktualizované ke dni 15. 9. 2023 a které se různým způsobem vztahují k mobilizaci, osobám se jí vyhýbajícím a sankcím.
42. Je nezbytné, aby žalovaný v navazujícím řízení nejprve objasnil, jakým způsobem se žalobce s ohledem na jeho individuální charakteristiky může týkat služba v ruské armádě. V kladném případě bude nezbytné zabývat se tím, zda a za jakých podmínek mohou být členové ruské armády (zejm. branci či záložníci) vysláni do bojových operací souvisejících s konfliktem na Ukrajině, zda a za jakých podmínek probíhá v Rusku mobilizace a koho se týká, zda, za jakých podmínek a pod jakými sankcemi se lze vyhnout službě v armádě, zda je možný výkon náhradní vojenské služby, apod. Teprve po zodpovězení těchto otázek bude žalovaný moci řádně a celistvě vyhodnotit, zda je služba v armádě v případě žalobce azylově relevantním důvodem. Ve stávající podobě však rozhodnutí neobsahuje dostatečná skutková zjištění a na nich učiněné závěry, a je tedy i nepřezkoumatelné.
43. Výše uvedené závěry týkající se vypořádání ust. § 12 písm. b) zákonu o azylu v souvislosti s vojenskou službou se přiměřeně týkají též vypořádání doplňkové ochrany dle § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu.
44. Žalobce v řízení jako jeden z důvodů své žádosti uvedl, že je etnicky napůl X, žalovaný se však v této souvislosti omezil na konstatování, že žalobce s ohledem na svůj původ žádné potíže v Rusku nikdy neměl. K této otázce však neshromáždil žádné podklady, nezabýval se tím, zda by žalobce s ohledem na svůj částečně X etnický původ mohl v současném Rusku (které vede ozbrojený konflikt s Ukrajinou) čelit pronásledování nebo by mohl být ohrožen nebezpečím vážné újmy. V navazujícím řízení bude potřebné, aby Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

žalovaný k těmto otázkám shromáždil adresné podklady a na jejich podkladě přijal příslušné závěry. Ve stávající podobě je napadené rozhodnutí v této části nepřezkoumatelné.

45. Žalovaný se v souvislosti s vypořádáním důvodů dle § 12 písm. b) zákona o azylu (a dále obdobně rovněž dle § 14a odst. 1 písm. b) zákona o azylu) podrobně zabýval i aktivitami žalobce v ČR (tj. účastí na jedné demonstraci na Staroměstském náměstí v roce 2023 a pomocí s ubytováním příteli z Ukrajiny a jeho rodině), kdy dle žalovaného žalobce jednak svou účast na zmíněné demonstraci nijak nedoložil, a dále žalovaný na základě těchto aktivit nepovažoval za přiměřeně pravděpodobné, že by žalobce kvůli nim mohl v případě návratu čelit pronásledování či vážné újmě, k tomu žalovaný uvedl konkretizované úvahy (viz strany 6 - 8 a dále strana 15 napadeného rozhodnutí). Žalobce však k této části odůvodnění v žalobě žádné věcné námitky nevznnesl, a tedy se soud přezkoumáním této části odůvodnění již blíže nezabýval.
46. Pokud jde o situaci navrátilců, žalovaný se touto problematikou zabýval v souvislosti s možností udělení azylu i doplňkové ochrany, vycházel přitom z Informace OAMP ze dne 31. 10. 2023, ze které zjistil, že většina navracejících se osob se do RF navrátila bez problémů, nejsou informace, že by běžní občané byli vyslýcháni nebo čelili zvýšeným kontrolám, problémy mohou mít aktivisté, novináři či blogeri, mezi které žalobce nepatří. Potud soud nemá k hodnocení žalovaného výhrady. Nicméně, žalobce v řízení namítal, že by mohl mít v Rusku problémy, neboť pobývá v České republice, která je považována za nepřátelskou zemi. K tomu se však žalovaný nijak nevyjádřil. Žalovaný se nezabýval ani situací neúspěšných žadatelů o udělení mezinárodní ochrany v zahraničí, byť se jedná o charakteristiku žalobce. Soud sice nesdílí náhled žalobce, že by se ruské orgány mohly o podání žádosti o mezinárodní ochranu dozvědět z cestovního pasu žalobce, neboť tam se žádné takové informace nezaznamenávají. Nicméně, nelze vyloučit, že se ruské orgány o podání žádosti mohou dozvědět jiným způsobem. V navazujícím řízení tak bude nezbytné, aby se žalovaný k těmto otázkám vyjádřil.
47. Námitku ohledně neurčitosti výrokové části napadeného rozhodnutí neshledal soud důvodnou, neboť je jednoznačná, určitá a srozumitelná, je zřejmé, kdo je účastníkem řízení, jaký orgán rozhodl, v jaké právní věci, jak bylo rozhodnuto o podané žádosti a podle kterých právních ustanovení. Žalobce tuto námitku nijak blíže nespecifikoval.
48. Vzhledem k tomu, že v navazujícím řízení žalovaný musí shromážděné podklady a skutková zjištění doplnit, považuje soud za předčasné, aby se nyní vyjadřoval k námitce neobjektivitě shromážděných podkladů.
49. S ohledem na shora uvedené soud napadené rozhodnutí podle ust. § 76 odst. 1 písm. a) a b) s.ř.s. zrušil. V souladu s ust. § 78 odst. 4 s.ř.s. soud současně vyslovil, že se věc vrací žalovanému k dalšímu řízení. Právní názor vyslovený v tomto rozsudku žalovaného v dalším řízení zavazuje (§ 78 odst. 5 s.ř.s.).
50. O nákladech řízení soud rozhodl dle ust. § 60 odst. 1 s.ř.s., neboť žalobce byl ve věci samé úspěšný, proto mu přísluší právo na náhradu účelně vynaložených nákladů řízení proti neúspěšnému žalovanému. Náklady vynaložené žalobcem představují náhradu nákladů právního zastoupení spočívající v odměně za 2 úkony právní služby po 3 100 Kč, tedy celkem 6 200 Kč (§ 7, § 9 odst. 4 písm. d), § 11 odst. 1 písm. a), d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátní tarif, ve znění účinném do 31. 12. 2024, tj. převzetí zastoupení a písemné podání k soudu) a náhradu hotových výdajů po 300 Kč za jeden úkon, celkem 600 Kč (§ 13 odst. 4 téže vyhlášky). Celková výše nákladů řízení tedy činí částku 6 800 Kč.

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Praha 17. dubna 2025

Mgr. Kateřina Peroutková v. r.
samosoudkyně

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.